

Björn Palmgren,
Försäkringsspecialist
Tel 08-787 81 09

Fördelning av överskott i traditionell livförsäkring

Slutsats

Det är inte ovanligt att så mycket som en fjärdedel eller mer av den slutliga pensionen utgörs av tilläggsbelopp som grundas på överskott. Det har därför stor betydelse hur bolaget fördelar sitt överskott till kunderna. Huvudprincipen är att bolaget ska utgå ifrån hur varje försäkring har bidragit till överskottet. Försäkringsrörelselagen ger dock utrymme för tolkningar. Detta måste mötas med ansträngningar både i tillsynen och av företagen så att vi får en genomlysning av de enskilda tolkningarna.

FI vidtar följande åtgärder

FI vill säkerställa att samtliga kunders anspråk på överskottet hanteras på ett lämpligt sätt. Därför skärper vi tillsynen genom att:

- Granska dokumentation, som försäkringstekniska riktlinjer och liknande, för att kontrollera att det finns tydliga och inte godtyckliga riktlinjer för överskottsfordelningen.
- Granska att riktlinjerna har följts innan nya produkter och tjänster sjösatts.
- Undersöka om riktlinjerna tar rimlig hänsyn till skillnader mellan försäkringstyper, kohorter (grupper av försäkringar tecknade vid samma tidpunkt) och delbestånd vid fördelningen av överskott.
- Granska rutiner kring fördelning av överskott och särskilt att fastställda principer systematiskt utvärderas.
- Granska företagets egen interna kontroll av dessa rutiner.
- Granska företagets information till kunderna.

Vi välkomnar också branschens initiativ att förtydliga hur överskottet fördelas i informationen till försäkringstagare och försäkrade. Men vi tror till skillnad från branschen att dessa åtgärder är otillräckliga och att en skärpt tillsyn behövs för att säkra en minsta godtagbar standard.

Undersökningen

I början av 2007 fick ett tiotal livbolag svara på frågor om vilka principer de tillämpar och vilka rutiner de har för att fördela och på annat sätt använda överskottet. Frågorna rörde även hur bolaget informerade internt om styrning och kontroll samt till försäkringstagare och försäkrade.

I en skrivelse¹ från den 25 mars 2008 bad vi om synpunkter på vårt förslag på en utökad tillsyn. Förslaget omfattar företagets principer för fördelningen av överskott i traditionell livförsäkring, uppföljningen av hur dessa principer tillämpas och hur försäkringstagarnas intressen beaktas.

Undersökningens resultat och vår analys

Bolagens svar

De flesta bolag svarade att de följer reglerna i försäkringsrörelselagen (1982:713) som anger kontributionsprincipen för fördelning av överskott. I några fall svarade bolagen att de helt eller delvis utnyttjar de alternativ som lagen anger, nämligen reglering genom bolagsordningen eller försäkringsvillkoren. Spridningen kan förklaras av att bolagen skiljer sig åt på flera punkter som storlek, ålder, inriktning och beståndets sammansättning. De flesta kombinerar individuell livförsäkring med tjänstepensionsförsäkring, men fördelningen mellan dessa kan skilja sig åt. En del frågor om fördelning av överskott spelade stor roll i vissa bolag medan de var marginella i andra.

Finansinspektionens analys

Vår slutsats är att hanteringen av överskott i traditionell livförsäkring blir svår att överblicka och jämföra i tillsynen om inte vissa gemensamma minirutiner för uppföljning och analys finns på plats i försäkringsföretagen.

Det är möjligt att den tillsyn vi planerar också kan vara tillämpbar på en del av verksamheten i understödsföreningar eller åtminstone ett stöd för dessa. Vi bedömer att förmånsbestämd tjänstepensionsförsäkring huvudsakligen faller utanför vår analys. En viktig punkt är att vi i efterhand kan granska de analyser som företagen gör innan nya produkter, tjänster och avgiftsstrukturer sjösätts. En annan rutin som vi kommer att granska är den systematiska uppföljning av utfallet som allsidigt belyser och jämför resultatet för olika försäkringar.

Vår analys visar även att regleringen i försäkringsrörelselagen (1982:713) har lett till olika tolkningar. Detta måste mötas med ansträngningar både i tillsynen och av företagen så att vi får en genomlysning av de enskilda tolkningarna. Även Sveriges Försäkringsförbund och Svenska Aktuariieföreningen framhåller att ökad transparens kan bidra till att motverka tänkbara negativa effekter av den flexibilitet som lagstiftningen ger i överskottshanteringen.

---

¹ se vår webbplats www.fi.se under Utredningar/Skrivelser.